

Riksföreningen för
Ambulanssjuksköterskor

MEDLEMSRAPPORT 141127, REVIDERAD 180418

Sammanfattning

Statistik från det första kvartalet 2018 visar att det fortfarande tar lång tid för ambulans att nå fram till invånarna i Båstads kommun och Örkelljunga kommun vid prio 1-uppdrag, även efter att dynamisk dirigering har införts. En utökning av antalet ambulanser under 2014 har inte nämnvärt minskat insatstiderna. För att öka invånarnas trygghet och minska väntetiden på ambulanssjukvård föreslår Riksföreningen för Ambulanssjuksköterskor att förstärkningsenheter/Single Responders införs som komplement till ambulans, bemannade med en ensam erfaren ambulanssjuksköterska, placerade i Båstad och Örkelljunga alla veckans dagar, dygnet runt.

Utredare: Peter Jonasson

FÖRSTÄRKNINGSENHETER/SINGLE RESPONDERS – EN KOSTNADSEFFEKTIV ÅTGÄRD FÖR ATT ÖKA INVÅNARNAS TRYGGHET OCH MINSKA VÄNTETIDEN PÅ AMBULANSSJUKVÅRD I BÅSTADS KOMMUN OCH ÖRKELLJUNGA KOMMUN?

BAKGRUND

AMBULANSSJUKVÅRDEN I REGION SKÅNE

Ambulanssjukvården har en mycket viktig trygghetsskapande funktion för befolkningen och för den enskilde patienten, där en kvalificerad prehospital akutsjukvård kan vara helt avgörande för behandlingsresultatet. Att anpassa ambulanssjukvården till samhällets krav är en stor utmaning. Ambulanssjukvården har under de senaste decennierna utvecklats från att vara en ren transportorganisation med begränsad medicinsk kompetens och små behandlingsmöjligheter till att vara en prehospital akutsjukvårdsorganisation med hög medicinsk- och omvårdnadskompetens och tillgång till många olika behandlingsalternativ. En ambulans i Region Skåne bemannas av en ambulanssjuksköterska (legitimerad sjuksköterska med specialistutbildning inom ambulanssjukvård, andra godkända specialistutbildningar är till exempel anestesisjukvård och intensivvård) och en ambulanssjukvårdare (undersköterska med påbyggnadsutbildning i ambulanssjukvård) (1,2).

Enligt politiskt beslut ska 90 procent av Region Skånes invånare nås av ambulans vid prio 1-uppdrag inom 20 minuter och 99 procent inom 35 minuter (3). Statistik från 2017 visar att 90-procentsmålet vid prio 1-uppdrag nås i 57 procent i Båstads kommun och i 44,5 procent i Örkelljunga kommun. 99-procentsmålet nås i 94,9 procent i Båstads kommun och i 94,1 procent i Örkelljunga kommun (4).

Ovanstående statistik visar att det fortfarande tar lång tid för ambulans att nå fram till invånarna i Båstads kommun och i Örkelljunga kommun vid prio 1-uppdrag, trots att det under 2014 i Båstads kommun tillkom en dygnsambulans alla veckans dagar och i Örkelljunga kommun en dagambulans lördag och söndag. Från det att larmcentralen skapat uppdraget tills dess att ambulansen anländer till platsen (skapat – framme hämtadress) är mediantiden 19:43 minuter i Båstads kommun och 23:36 minuter i Örkelljunga kommun (4).

Mediantiderna för 2014, 2015, 2016 och 2017 framgår av nedan tabell (4,5,6,7).

Kommun	2014	2015	2016	2017
Båstad	18:59	18:23	19:30	19:43
Örkelljunga	21:00	22:04	23:02	23:36

Antalet prio 1-uppdrag under 2017 var i Båstads kommun 794 stycken och i Örkelljunga kommun 616 stycken (4).

Antalet ambulansuppdrag i Båstads kommun och i Örkelljunga kommun under 2014, 2015, 2016 och 2017 framgår av tabellen nedan (4,5,8,9).

Kommun	Prio 1				Prio 2				Prio 3			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Båstad	793	812	840	794	1080	1109	779	772	87	99	100	77
Örkelljunga	561	653	624	616	565	597	521	593	70	72	62	64

SVERIGES TELEVISIONS NATIONELLA JÄMFÖRELSE AV AMBULANSSJUKVÅRDEN

Sveriges Television (SVT) visade (2015) i sin nationella jämförelse av ambulanssjukvården, #ettsverige, på orättvisorna inom ambulanssjukvården i Region Skåne. Örkelljunga kommun, som (2014) hade en befolkning på drygt 9700 invånare, saknade en dygnsambulans i jämförelse med Perstorps kommun, som hade en befolkning på drygt 7000 invånare (10). Sedan kartläggningen gjordes har befolkningen ökat med 347 invånare i Örkelljunga kommun och 335 invånare i Perstorps kommun (11).

Mediantiden vid prio 1-uppdrag under 2017 var för Perstorps kommun 16:19 minuter och för Örkelljunga kommun 23:36 minuter. Antalet prio 1-uppdrag under 2017 var i Perstorps kommun 538 stycken och i Örkelljunga kommun 616 stycken (4).

Antalet prio 1-uppdrag och dess mediantider i Perstorps kommun och Örkelljunga kommun under 2014, 2015, 2016 och 2017 framgår av tabellen nedan (4,5,6,7).

Kommun	Antal invånare (171231)	Ambulans	Antal prio 1				Mediantid prio 1			
			2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Perstorp	7335	Dygnet runt	510	519	467	538	10:44	10:55	13:56	16:19
Örkelljunga	10 047	Dagambulans lördag-söndag 8-19	561	653	624	616	21:00	22:04	23:02	23:36

Inte sällan är ambulans från distrikt 4, oftast Perstorp, på uppdrag i Örkelljunga kommun. Under 2017 inträffade detta 226 gånger, varav 134 stycken var prio 1-uppdrag och 86 stycken var prio 2-uppdrag (4).

Antalet uppdrag för Perstorpsambulansen i Örkelljunga kommun under 2014, 2015, 2016 och 2017 framgår av tabellen nedan (4,5,12,13).

Ambulans Perstorp	Prio 1				Prio 2				Prio 3			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Örkelljunga kommun	95	130	179	134	76	78	98	86	6	2	2	6

Sett ur Hälso- och sjukvårdslagens skrivning om en "vård på lika villkor" (14) påtalar statistiken en skev fördelning av ambulansresurserna i Region Skåne samt kommuner vars invånare inte får ambulanssjukvård på lika villkor eller hjälp inom de politiskt uppsatta målen.

RÄDDNINGSTJÄNSTENS MEDVERKAN I AMBULANSSJUKVÅRDEN I REGION SKÅNE

Den kommunala räddningstjänsten larmas ut på prio 1-uppdrag a) när den beräknas nå patienten snabbare än ambulansen (sjukvårdslarm hjärtstopp), b) när ambulans inte kan nå patienten inom rimlig tid (I Väntan På Ambulans (IVPA), 15 minuters tidsvinst) eller c) när ambulansen behöver assistans. Tidigare fanns det även sjukvårdslarm trauma, men det är numera borttaget (15,16). Vid prio 1-uppdrag ska räddningstjänstens styrkeledare, som åker direkt till patienten i eget fordon (Första InsatsPerson, FIP), kvittera uppdraget inom 90 sekunder och brandmännen, som först åker till stationen och hämtar sin brandbil och därefter åker till patienten, ska kvittera inom 5 minuter (17,18).

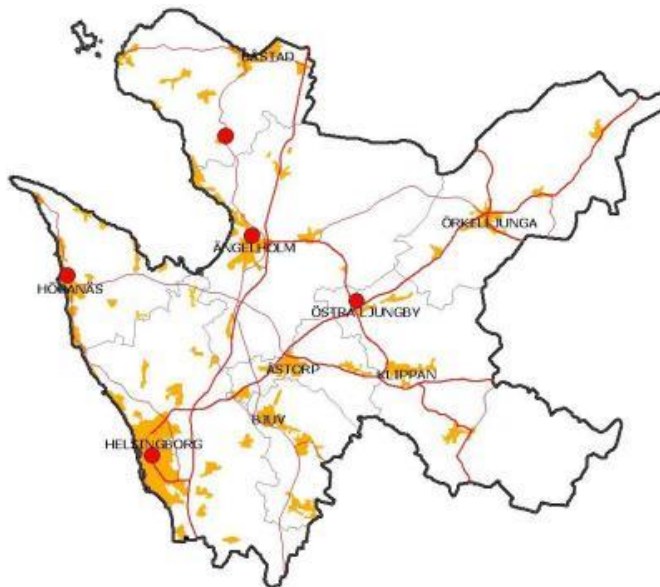
Antalet prio 1-uppdrag (sjukvårdslarm hjärtstopp och IVPA-larm) för räddningstjänsten i Båstads kommun, med stationer i Båstad, Förslöv och Torekov, och för räddningstjänsten i Örkelljunga kommun, med stationer i Örkelljunga och Skånes Fagerhult, framgår av tabellen nedan (19,20,21,22,23,24).

För räddningstjänsten i Örkelljunga kommun har antalet prio 1-uppdrag (sjukvårdslarm och IVPA-larm) ökat markant sedan 2013. Antalet sjukvårdslarm har ökat med drygt 78 procent och IVPA-larm har ökat med drygt 914 procent. Om man slår ut antalet uppdrag under 2017 blir det i genomsnitt cirka 0,5 prio 1-uppdrag per dygn som den deltidsbemannade räddningstjänsten utför åt ambulanssjukvården i Region Skåne. Att jämföra med ambulanssjukvården som utförde 616 stycken prio 1-uppdrag under samma period, vilket i genomsnitt blir cirka 1,5 uppdrag per dygn (4,19,20,21,22,23,24).

Räddningstjänst kommun	Sjukvårdslarm Hjärtstopp					I Väntan På Ambulans-larm (IVPA)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Båstad	24	9	28	14	16	83	49	83	79	100
Örkelljunga	14	12	22	20	25	14	31	84	107	142

NULÄGE AMBULANSSJUKVÅRDEN I BÅSTADS KOMMUN OCH ÖRKELLJUNGA KOMMUN

I nuläget (april 2018) har Båstads kommun från och med 140901 en dygnsambulans alla veckans dagar, placerad i Förslöv. Örkelljunga kommun har från och med 140920 en dagambulans lördag och söndag, placerad i Örkelljunga (25). Denna ambulans utför cirka 23 procent av alla uppdrag i Örkelljunga kommun under sin tjänstgöringstid (4). Båda dessa ambulanser utgår från ambulansstationen i Ängelholm (25).

Kartan visar ambulansdistrikt 3 och dess ambulansstationer (kartan är inte uppdaterad med Örkelljunga) (25).

Sedan 180101 tillämpas dynamisk dirigering för Ambulanssjukvården Ängelholm. Det innebär att samtliga ambulanser utgår från ambulansstationen i Ängelholm vid tjänstgöringsstart. Larmcentralen meddelar därefter respektive ambulans till vilken ambulansstation den ska köra. Om den ambulans som står i Örkelljunga får ett uppdrag skickas en annan ambulans dit i väntan på nytt uppdrag. Inga ambulanser har således någon fast stationering. Antalet ambulanser som utgår från Ängelholm har minskat sedan 180101, då en dagambulans flyttades till Helsingborg (26).

Mediantiderna vid prio 1-uppdrag har påverkats positivt sedan dynamisk dirigering infördes, men fortfarande nås inte 90 procent av invånarna inom 20 minuter, vilket framgår av tabellen nedan (27).

Kommun	Antal prio 1-uppdrag Q1 2018	90 % målet 2017	90 % målet Q1 2018	Mediantid 2017	Mediantid Q1 2018
Båstads	192	57	57,2	19:43	19:29
Örkelljunga	196	44,5	44,7	23:36	22:43

Om patienten är i behov av ambulanssjukvård under transporten lämnar ambulansen området och åker till sjukhus. I nordvästra Skåne är det Ängelholms sjukhus (öppet måndag-söndag mellan klockan 08-20 och tar endast emot medicinpatienter) eller Helsingborgs lasarett (öppet dygnet runt alla veckans dagar och tar emot i stort sett alla patientkategorier, undantag pågående hjärtinfarkt under jourtid, då transporteras patienten direkt till SUS Lund för behandling). Om ingen ambulans finns att skicka till området kan det vara utan ambulans under lång tid och väntan kan bli lång för den som behöver ambulanssjukvård (25).

SINGLE RESPONDER/FÖRSTÄRKNINGSENHET

För att öka tryggheten och minska väntetiden på ambulanssjukvård för invånarna kan ambulans kompletteras med en så kallad Single Responder, fortsättningsvis benämnd **förstärkningsenhet** efter Riksföreningen för Ambulanssjuksköterskors förslag (28). En förstärkningsenhet är en kostnadseffektiv lösning för att förstärka ambulanssjukvården genom att minska väntetiden på ambulanssjukvård då den bemannas av en ensam erfaren ambulanssjuksköterska, till skillnad mot en ambulans som bemannas av en ambulanssjuksköterska och ambulanssjukvårdare. Den största fördelen med en förstärkningsenhet är att den aldrig lämnar sitt område, till skillnad mot en ambulans, vilket gör att väntetiden på ambulanssjukvård minskar (2).

En förstärkningsenhet kan med fördel placeras på en brandstation, som har lämpliga lokaler, vilket gynnar samverkan vid larm. En förstärkningsenhet är ett utryckningsfordon med samma avancerade utrustning som en ambulans, exklusive bår (2). En förstärkningsenhet ska inte förväxlas med en bedömningsenhet, som främst åker på prio 2- och 3-uppdrag i storstad. En förstärkningsenhet på landsbygd fungerar självfallet också som en bedömningsenhet då den täcker både förstärkningen och bedömningen, vilket avlastar ambulanssjukvården.

Vid prio 1- och 2-uppdrag larmas förstärkningsenhet och ambulans parallellt. Om förstärkningsenhetens ambulanssjuksköterska bedömer att det inte finns behov av ambulans återkallas den, vilket innebär att väntetiden på ambulans minskas genom ökad ambulansstillgänglighet generellt i distriktet. En förstärkningsenhet innebär att antalet tvåbilslarm kan minskas, vilket frigör viktiga och fåtaliga ambulansresurser (2). En förstärkningsenhet kan utgöra sjukvårdsledningsenhet, via konceptet PS Plus, vilket frigör viktiga och fåtaliga ambulansresurser vid till exempel trafikolyckor (29).

Västra Götaland

Västra Götalandsregionen har infört fem förstärkningsenheter för att minska väntetiden på ambulanssjukvård. Bakgrunden var att Västra Götalandsregionens måttal för responstid inte uppfylldes. Att införa förstärkningsenheter betraktades som mer realistiskt och kvalitetshöjande än att skaffa fler ambulanser, eftersom en ambulans sällan är på plats då den behövs eftersom den skickas till andra orter när behov uppstår (2).

En forskningsrapport från Högskolan Väst 2014 om förstärkningsenheten i Lilla Edet visar tydligt att enheten har minskat väntetiden på ambulanssjukvård med nästan 50 procent, från längst till kortast väntetid i hela NU-sjukvården! Införandet av förstärkningsenheten har varit så framgångsrikt att en av slutsatserna som dras är att *"det finns goda skäl att tro att detta är början på en ny trend inom svensk prehospital akutsjukvård"* (Carlström, 2014, sidan 2).

Förstärkningsenheter finns nu på följande platser i Västra Götalandsregionen (30):

- Lilla Edet (NU-sjukvården)
- Färgelanda (NU-sjukvården)
- Åmål (NU-sjukvården)
- Munkedal (NU-sjukvården)
- Tranemo (Södra Älvsborgs sjukhus)

Dessutom kommer det inom kort att införas förstärkningsenheter i Falköping och Mariestad (Skaraborgs sjukhus) och Borås/Bollebygd (Södra Älvsborgs sjukhus (31,32).

Sörmland

Landstinget Sörmland har infört två förstärkningsenheter, en i södra länsdelen och en i norra länsdelen (33,34).

Blekinge

Landstinget Blekinge har infört två förstärkningsenheter i östra och västra delen av länet (35).

Gävleborg

Region Gävleborg har infört en förstärkningsenhet i Los (36,37).

Värmland

Region Värmland har infört en förstärkningsenhet i Sunne (38).

Skåne

Riksföreningen för Ambulanssjuksköterskors medlemsrapport om förstärkningsenheter i Region Skåne, som publicerades 2014 och distribuerades till politiker och tjänstemän, uppmärksammades i media och startade en politisk debatt (28). 2015 skrev (M) en motion om att införa förstärkningsenheter i Region Skåne, efter Riksföreningen för Ambulanssjuksköterskors förslag (39). En motion som både hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen biföll (40,41). I regionfullmäktige fattades beslut om en total översyn av ambulanssjukvården i Region Skåne (42). Beslutet utmynnade i beslutsförslaget "Prehospital vård i Region Skåne", som hade med ett avsnitt om förstärkningsenheter, där utredarna föreslog dynamisk resursanvändning och att avlasta ambulanssjukvården liggande transporter innan förstärkningsenheter införs (43).

"Om tillämpning av dynamisk resursanvändning i hela Skåne och att avlasta ambulanssjukvården liggande transporter utan medicinskt behandlingsbehov inte leder till önskad förbättring av tillgängligheten, kan det i ett nästa steg vara aktuellt att införa andra kompletterande prehospitala resurser som "single responders" för att säkerställa tillgängligheten i särskilda problemområden." (43, sidan 47).

"Eventuell ytterligare förstärkning med s.k. "single responders" eller "bedömningsbilar" som komplement till detta bör ske först efter att de ovan föreslagna åtgärderna genomförts och utvärderats." (43, sidan 51).

Frågan om förstärkningsenheter var senast uppe i en frågestund i regionfullmäktige 171023. Frågeställningen från (M) var: "Jämlik ambulanssjukvård i Region Skåne?". Svaret från (S) utmynnade i att "frågan ska bevakas" (44).

KOSTNAD FÖRSTÄRKNINGSENHET

Landstinget Blekinge har beräknat kostnaden för två stycken förstärkningsenheter till cirka 2 900 000 kronor år ett (år två till fem tillkommer lönerevision och inflation) med vardera åtta timmars tjänstgöringstid, fem dagar i veckan (35).

RISKANALYS ENSAMARBETE FÖRSTÄRKNINGSENHET

Det finns risker med ensamarbete, även om dessa inte bör överdrivas, till exempel i form av hot och våld, tunga lyft, radiokommunikation och navigering i samband med framförande av fordon, vilket den ambulanssjuksköterska som ansöker om tjänsten bör vara införstådd med. Dessa risker bedöms vara låga i förhållande till antalet uppdrag som förstärkningsenheten åker ensam på. Risk- och konsekvensanalyser bör göras regelbundet för att förebygga eventuella risker. Om räddningstjänsten medföljer vid larm; sjukvårdslarm hjärtstopp och IVPA-larm, minskar riskerna ytterligare (2,45,46).

MERVÄRDE FÖRSTÄRKNINGSENHET

Det finns få karriärvägar för en erfaren ambulanssjuksköterska inom ambulanssjukvården. I takt med att allt fler universitets- och högskoleutbildade ambulanssjuksköterskor, inte sällan med magisterexamen, anställs ökar kraven på arbetsgivaren att erbjuda en god karriärutveckling för att behålla sina medarbetare. Att tjänstgöra på en förstärkningsenhet kan vara en del i detta genom att erbjuda den erfarna ambulanssjuksköterskan ytterligare utbildning och ökat ansvar (47).

FORSKNING OCH UTVECKLING (FOU) FÖRSTÄRKNINGSENHET

Det finns få studier av förstärkningsenhetssystemet i Sverige (2,46). I samarbete med ambulansenhetens forsknings- och utvecklingsansvarige (FoU) finns det goda möjligheter att bedriva regional, nationell och internationell forskning och utveckling av systemet i väntan på larm (48).

SAVING MORE LIVES IN SWEDEN (SAMS)

I flera landsting/regioner larmas alltid ambulans, räddningstjänst och polis parallellt vid hjärtstopp (via forskningsprojektet SAVING More lives in Sweden, SAMS). Tanken med att larma samhällets samtliga blåljusresurser är att nå fram snabbare till en patient med hjärtstopp och påbörja behandling med hjärtlungräddning och hjärtstartare (49). Region Skåne deltar inte i SAMS, men redan idag larmas räddningstjänsten på sjukvårdslarm hjärtstopp, men endast om de beräknas nå patienten snabbare än ambulansen (50). Genom avtal mellan Region Skåne och räddningstjänsten i Båstads kommun och räddningstjänsten i Örkelljunga kommun kan förstärkningsenhet, ambulans och räddningstjänst alltid larmas ut parallellt vid hjärtstopp, vilket ökar patientens överlevnadschanser betydligt (15).

SMS-LIVRÄDDARE OCH HJÄRTSTARTARE

Då tiden är den absolut viktigaste faktorn vid hjärtstopp kan frivilliga personer, utbildade i hjärt- och lungräddning (HLR), larmas via SMS till patienten för att utföra HLR innan ambulans, räddningstjänst och polis hinner till platsen, vilket ökar patientens chanser till överlevnad (51). Om tillgång till hjärtstartare finns, ökar chanserna ytterligare (52).

FÖRSLAG AMBULANSSJUKVÅRD BÅSTADS KOMMUN OCH ÖRKELLJUNGA KOMMUN

Ambulanssjukvården i nordvästra Skåne kompletteras med förstärkningsenheter i Båstad och Örkelljunga alla veckans dagar, dygnet runt. SAMS och SMS-livräddare införs i Region Skåne. Dessa förslag innebär ökad trygghet för invånarna i Båstad kommun och Örkelljunga kommun eftersom de minskar väntetiden på ambulanssjukvård alla veckans dagar, dygnet runt. Dessutom ökar ambulansstillgängligheten i distriktet, vilket minskar väntetiden på ambulans generellt.

NÄTVERK FÖRSTÄRKNINGSENHETER

Det finns sedan en tid tillbaka ett nätverk på Facebook om förstärkningsenheter, kallat "Förstärkningsenheter (Single Responders)". Välkommen att gå med i detta!

KONTAKTUPPGIFTER UTREDARE MEDLEMSRAPPORT

UTREDARE:

Peter Jonasson

Specialistsjuksköterska ambulanssjukvård, anestesijukvård, intensivvård

Filosofie Magister Omvårdnad

Verksam inom ambulanssjukvården sedan 1997, inom ambulanssjukvården i Region Skåne sedan 2003 och har en mängd idéer och konstruktiva förslag på hur ambulanssjukvården i Region Skåne kan utvecklas för optimal prehospital akutsjukvård med patienten i centrum.

Kontaktuppgifter:

E-post: peter@prehospital.se

Mobil: 070-688 99 64

Linkedin: <http://se.linkedin.com/pub/peter-jonasson/55/60b/751>

RIKSFÖRENINGEN FÖR AMBULANSSJUKSKÖTERSKOR (RAS)

Riksföreningen för Ambulanssjuksköterskor (RAS) är en ideell organisation bestående av ambulanssjuksköterskor från hela Sverige som verkar för en bättre och enhetligare ambulanssjukvård i Sverige enligt Hälso- och sjukvårdslagens andra paragraf (SFS 1982:763). Föreningen har idag cirka 350 medlemmar.

www.ambssk.se

Vartannat år anordnas Nordens största ambulanskongress på Scandic Infra City mellan Arlanda och Stockholm. Över 1000 deltagare diskuterar ambulanssjukvård, träffar arbetsgivare och får en inblick i vad som händer inom ambulanssjukvården närmsta åren.

Nästa ambulanskongress, Ambulans2019, äger rum den 2-3 april 2019.

www.ambulans2017.se

REFERENSER

1. Helsingborgs lasarett, ambulansenheten (130821). Nuläge för prehospital vård i Region Skåne
<http://www.helsingborgslasarett.se/patienterochnarstaende/enheterochmottagningar/ambulansenheten/vartuppdrag.4.5fc740db14017badc9b1b75.html> (hämtad 161115).
2. Carlström, E (2014). First Single Responder – en prehospital verksamhet på försök
http://www.samverkandesjukvard.se/upload/Prehospitalt_samerkansprojekt/Utv%C3%A4rdering%20Singel%20responder%20i%20NU-sjukv%C3%A5rden.pdf (hämtad 161114).
3. Helsingborgs lasarett, ambulansenheten (130821). Tillgänglighetsmål för ambulansverksamheten nordvästra Skåne
<http://www.helsingborgslasarett.se/patienterochnarstaende/enheterochmottagningar/ambulansenheten/vartuppdrag/tillganglighetsmal.4.5fc740db14017badc9b1b49.html> (hämtad 161115).
4. Region Skåne – Ambulanssjukvård (2018). Statistikrapport för Ambulanssjukvården Q 1 -Q 4 – 2017 i Region Skåne.
<https://vardgivare.skane.se/siteassets/5.-uppfoljning/omraden/ambulanssjukvard/2017/ambulansstatistik-helar-2017.pdf> (hämtad 180322).
5. Region Skåne – Ambulanssjukvård (2018). Statistikrapport för Ambulanssjukvården i Region Skåne 2016.
<https://vardgivare.skane.se/siteassets/5.-uppfoljning/omraden/ambulanssjukvard/2016/ambulansstatistik-helar-2016.pdf> (hämtad 180322).
6. Region Skånes Prehospitala Enhet (2016). Uppdragstider prio 1 per kommun helår 2015
<http://vardgivare.skane.se/siteassets/1.-vardriktlinjer/ambulanssjukvard/statistik/2015/helar-2015-prio-1-tidsstatistik-per-kommun---region-skane.pdf> (hämtad 161114).
7. Region Skånes Prehospitala Enhet (2015). Uppdragstider prio 1 per kommun Q1-Q4 1/1-31/12 2014
<http://vardgivare.skane.se/siteassets/1.-vardriktlinjer/ambulanssjukvard/statistik/2014/uppdragstider-prio-1-kommun-d1-d4-q4-2014.pdf> (hämtad 161114).
8. Region Skånes Prehospitala Enhet (2016). Antal uppdrag per prio helår 2015
<http://vardgivare.skane.se/siteassets/1.-vardriktlinjer/ambulanssjukvard/statistik/2015/uppdrag-per-kommun-helar-2015.pdf> (hämtad 161114).
9. Region Skånes Prehospitala Enhet (2015). Antal uppdrag per prio Q1-Q4 2014
<http://vardgivare.skane.se/siteassets/1.-vardriktlinjer/ambulanssjukvard/statistik/2014/uppdrag-prio-kommun-d1-d4-q4-2014.pdf> (hämtad 161114).
10. Sveriges Television (150427). #ettsverige
<http://www.svt.se/nyheter/regionalt/helsingborg/nar-de-kommer-fram-ar-jag-redan-dod> (hämtad 161115).

11. SCB (2018). Kommuner i siffror.
<http://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/kommuner-i-siffror/#?region1=1275®ion2=1257>
(hämtad 180322).
12. Region Skånes Prehospitala Enhet (2016). Uppdrag utanför eget distrikt Q1-Q2 2015-2016
<http://vardgivare.skane.se/siteassets/1.-vardriktlinjer/ambulanssjukvard/statistik/2016/granslos-ambulansdirigering-q1-q2--2016.pdf> (hämtad 161114).
13. Region Skånes Prehospitala Enhet (2016). Uppdrag med hämtplats utanför eget distrikt helår 2014-2015
<http://vardgivare.skane.se/siteassets/1.-vardriktlinjer/ambulanssjukvard/statistik/2015/granslos-ambdirigering-helar-2015.pdf> (hämtad 161114).
14. Hälso- och sjukvårdslag SFS 1982:763
https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Halso--och-sjukvardslag-1982_sfs-1982-763/ (hämtad 161115).
15. Region Skånes Prehospitala Enhet (2013). Avtal
<http://vardgivare.skane.se/siteassets/1.-vardriktlinjer/ambulanssjukvard/ivpa/avtal/avtal-for-ivpa-raddningstjanst.pdf> (hämtad 161115).
16. Personlig kommunikation Pelle Englezon, handläggare – samordnare, Region Skånes Prehospitala Enhet (RSPE) (140827).
17. Räddningstjänsten Båstad (140331). FIP, Första InsatsPerson
<http://www.bastad.se/kommun-samhalle/om-kommunen/raddningstjanst/raddar/fip-forsta-insatsperson>
(hämtad 141010).
18. Räddningstjänsten Båstad (140331). Bli brandman
<http://www.bastad.se/kommun-samhalle/om-kommunen/raddningstjanst/raddar/bli-brandman> (hämtad 141010).
19. Personlig kommunikation Pelle Englezon, handläggare, Region Skåne (180322).
20. Region Skånes Prehospitala Enhet (2016). Inlämnad statistik 2015
<http://vardgivare.skane.se/siteassets/1.-vardriktlinjer/ambulanssjukvard/ivpa/statistik-2015-raddningstjansterna-i-skane.pdf> (hämtad 161113).
21. Personlig kommunikation Ingmar Mauritzon, brandman, Räddningstjänsten Skåne Nordväst (150521).
22. Personlig kommunikation Pelle Pettersson, operativ chef, Räddningstjänsten Båstad (150901).
23. Personlig kommunikation Patric Nilsson, enhetschef insatsförberedande enheten, Räddningstjänsten Skåne Nordväst (180322).
24. Personlig kommunikation Pelle Pettersson, räddningschef, Räddningstjänsten Båstad (180329).

25. Helsingborgs lasarett, ambulansenheten (130906). Våra stationer
<http://www.helsingborgslasarett.se/patienterochnarstaende/enheterochmottagningar/ambulansenheten/varastationer.4.5fc740db14017badc9b1c8f.html> (hämtad 161115).
26. Helsingborgs Dagblad (171211). Ambulans flyttas från Ängelholm - personal oroas över längre väntetid för patienten.
<https://www.hd.se/2017-12-11/ambulans-flyttas-fran-angelholm-till-helsingborg-personal-oroas-over-langre-vantetid-for-patienterna> (hämtad 180322).
27. Region Skåne – Ambulanssjukvård (2018). Statistikrapport för Ambulanssjukvården Q 1 –2018 i Region Skåne
<https://vardgivare.skane.se/siteassets/5.-uppfoljning/omraden/ambulanssjukvard/2018/statistikrapport-for-ambulanssjukvarden-q-1-2018-i-region-skane.pdf> (hämtad 180418)
28. Riksföreningen för Ambulanssjuksköterskor (2015). Single Responder – en kostnadseffektiv åtgärd för att öka invånarnas trygghet och minska väntetiden på ambulanssjukvård i Båstads kommun och Örskällunga kommun?
<http://ambssk.se/wp-content/uploads/2015/09/Medlemsrapport-RAS-141127-reviderad-150922.pdf> (hämtad 161114).
29. Region Östergötland (161101). PS Plus
<http://vardgivarwebb.regionostergotland.se/Startsida/Verksamheter/Katastrofmedicinskt-centrum/Kurser/PS-Prehospital-sjukvardsledning---PS-plus/> (hämtad 161115).
30. Västra Götalandsregionen (170323). Single Responder.
<http://www.samverkandesjukvard.se/sv/Samverkande-sjukvard/Toppmeny/Utveckling/Singel-responder/> (hämtad 180322).
31. Västra Götalandsregionen (180205). Pressmeddelande östra hälso- och sjukvårdsnämnden
<https://news.cision.com/se/vastra-gotalandsregionen/r/pressmeddelande-ostra-halso--och-sjukvardsnamnden,c2445206b> (hämtad 180326).
32. Bollebygdnyheter (180116). En Single Responder till Bollebygd.
<http://webnews.textalk.com/bollebygdsnyheter-se/en-single-responer-till-bollebygd> (hämtad 180406).
33. Landstinget Sörmland (140829). Nu kör ambulansens soloakutbil
<http://www.landstingetsormland.se/extra-ingang/Nyheter/Nu-kor-ambulansens-soloakutbil> (hämtad 140920).
34. Svensk Utryckningsfordonsförening (161021). Single Responder testas i Eskilstuna
<http://www.xnews.se/utr/index.php?action=profile;u=340;area=showposts;sa=messages> (hämtad 161114).
35. Landstinget Blekinge (140306). Ambulansverksamhetens resursbehov med utgångspunkt från de politiskt beslutade tillgänglighetsmålen vid prio 1-larm, det vill säga att nå den nödställda inom 15 minuter i 90 % av fallen
[http://styrelsemote.se/PublictBlekinge/files/Blekinge%20H%C3%A4lso-%20och%20sjukv%C3%A5rdsn%C3%A4mnd%20\(HSN\)/2014-06-26%200830%20%20H%C3%A4lso-](http://styrelsemote.se/PublictBlekinge/files/Blekinge%20H%C3%A4lso-%20och%20sjukv%C3%A5rdsn%C3%A4mnd%20(HSN)/2014-06-26%200830%20%20H%C3%A4lso-)

[%20och%20sjukv%C3%A5rdsn%C3%A4mnden/008%20B%201%20ambulansutredningen.pdf](#) (hämtad 140920).

36. Region Gävleborg (150724). Utveckling av ambulanssjukvården
<http://www.regiongavleborg.se/Startsida/Nyheter/Arkiv/nyheter-2015/Utveckling-av-ambulanssjukvarden>
(hämtad 161115).

37. Region Gävleborg (17-11). Bedömningsbilen i Los Från projekt till permanent verksamhet.
<http://www.regiongavleborg.se/globalassets/samverkanswebben/halsa-vard-tandvard/halsoval/aktuellt/primarvard-utveckling/bedomningsbil-i-los-.pdf> (hämtad 180322).

38. Nya Wermlands-Tidningen (160412). Bedömningsbil installeras i Sunne. Ersätter dagbilen
<http://nwt.se/sunne/2016/04/12/bedomningsbil-installeras-i-sunne> (hämtad 161113).

39. Nya Moderaterna (150428). Motion från Nya Moderaterna
<http://www.skane.se/Public/Protokoll/Regionstyrelsen/2015-09-03/Motion.%20S%C3%A4krare%20v%C3%A5rd%20med%20bed%C3%B6mningsbilar/Motion%20Bed%C3%B6mningsbilar.pdf> (hämtad 150910).

40. Region Skåne (2015). Motionssvar från hälso- och sjukvårdsnämnden 150819
http://beta.skane.se/Public/Protokoll/Hälso-%20och%20sjukvårdsnämnden/2015-08-31/Motion.%20Säkrare%20vård%20med%20bedömningsbilar/HSN_Motionssvar.pdf (hämtad 150910).

41. Region Skåne (2015). Motionssvar från regionstyrelsen 150903
http://www.skane.se/Public/Protokoll/Regionstyrelsen/2015-09-03/Regionstyrelsen_2015-09-03_protokoll.pdf (hämtad 150910).

42. Region Skåne (2015). Sammanträde regionfullmäktige 150929
<http://www.skane.se/organisation-politik/Kalender/kalender-om-politik/2015/sammantrade-regionfullmaktige1/> (hämtad 150920).

43. Region Skåne (2016). Prehospital vård i Region Skåne
<http://www.skane.se/Public/Protokoll/H%C3%A4lso-%20och%20sjukv%C3%A5rdsn%C3%A4mnden/2016-08-26/%C3%96versyn%20av%20ambulanssjukv%C3%A5rd%20och%20prehospitala%20resurser%20i%20Region%20Sk%C3%A5ne/Prehospital%20v%C3%A5rd%20i%20Region%20Sk%C3%A5ne%20160816.pdf> (hämtad 161114).

44. Region Skåne (2017). Frågestund regionfullmäktige: Jämlik ambulanssjukvård i Region Skåne?
<http://rs.wallmedia.se/?2017/1023> (hämtad 180322).

45. Dagens Medicin (130502). Vårdförbundet vill stoppa akutbil
<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2013/05/02/facket-vill-stoppa-akutbil> (hämtad 161115).

46. Hallin, K & Tranberg, A (2014). Sjuksköterskans upplevelse av att arbeta som single responder inom ambulanssjukvården – En intervjustudie
http://bada.hb.se/bitstream/2320/13939/1/M2014_6.pdf (hämtad 161115).

47. Dagens Medicin (140815). Specialistsjuksköterskor flyr när kompetensen används fel
<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2014/08/15/specialistsjukskoterskor-flyr-nar-kompetensen-anvands-fel> (hämtad 161115).

48. Helsingborgs lasarett, ambulansenheten (130906). Information kommer inom kort
<http://www.helsingborgslasarett.se/patienterochnarstaende/enheterochmottagningar/ambulansenheten/forskningochutveckling.4.5fc740db14017badc9b1cb1.html> (hämtad 161115).

49. HLR-rådet (2014). SAving More lives in Sweden (SAMS). Hur kan vi öka överlevnaden vid hjärtstopp utanför sjukhus?
<http://www.hlr.nu/forskning/sams> (hämtad 161115).

50. Region Skånes Prehospitala Enhet (130711). Nulägesbeskrivning
http://www.skane.se/sv/Webbplatser/Avdelningen-for-krisberedskap-och-sakerhet/RSPE/Specialomraden/IVPASjukvardslarm/Lagesbeskrivning_2006-08-02/ (hämtad 140920).

51. HLR-rådet (2014). SMS räddar liv
<http://www.hlr.nu/sms-raddar-liv> (hämtad 161115).

52. HLR-rådet (2014). Om hjärtstartare
<http://www.hlr.nu/fakta-riktlinjer/om-hjartstartare> (hämtad 161115).

Bilden visar Los förstärkningsenhet. Foto: Ambulanssjukvården Gävleborg.